

НАЦІЯ А ДЕРЖАВА

Написав
Прот. В. Кудрик.

ДОДАТОК:
ЗАБАВА В ПАРТІЇ

Написав Мир. Стечишин.

В И Д А Н Н Я
СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ САМОСТІЙНИКІВ.
ВІННІПЕГ, КАНАДА
1934.

НАЦІЯ А ДЕРЖАВА

Написав
Прот. В. Кудрик.

ДОДАТОК:
ЗАБАВА В ПАРТІЇ

Написав Мир. Стечишин.

В И Д А Н Н Я
СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ САМОСТІЙНИКІВ.
ВІННІПЕГ, КАНАДА
1934.

**Printed by the Ukrainian Publishing Company of Canada, Limited.
210—214 Dufferin Ave., Winnipeg, Man.**

НАЦІЯ А ДЕРЖАВА.

Що се Нація? Що Держава? І яке їх відношення до себе? Отсе питання, до яких маємо приглянутися.

Поняття „Нація” можна розуміти двояко — або так, як розуміють пануючі народи, або так, як ми розуміємо і як розуміють народи слабші, народи поневолені.

Пануючі народи, себто ті, що і над чужими народами панують, „Нацією” уважають Державу з усім населенням, не беручи під увагу того, що в ній можуть бути різні „етнографічні”, себто культурні народи. Царська Росія, чи Австрія мала багато різних народів, однакж світ казав: російська нація, австрійська нація...

На ділі виходить, що пануючі народи „Нацією” уважають лише себе, а нарід, над яким вони панують, вони уважають лише матеріалом, який силєю конечности входить в зміст населення їхньої держави.

Пануючий нарід править своєю державою, а правлячи накидає свою культуру народам поневоленим, народам слабшим, засуджуючи їх на національну загибель. Через те пануючий нарід не може признавати права на національно-культурне існування тим, кого на знищення засуджує. Так приміром Московщина пануючи над Українцями, не хотіла признати окремішности українського народу і заявляла: України не було, нема і не може бути. Хоч Українці, як Нація, існували і перед тим, і тоді.

Так отже пануючий нарід, щоби не робити собі клопоту, і себе, і тих, над якими панує, зве однією нацією, державною нацією.

В Українців, тай в усіх бездержавних народів слово „Нація” має инше значіння. Тут не ходить їм про пануючу и-сельну, чи фізичну силу, не про державну машину, але про якість самого народу. В нашім поняттю „Нація”, се Нарід, що говорить одною мовою. має спільні культурні звичаї, спільну історію і вьжеться до спільної праці в теперішности і для будуччини.

В нашім понятті слово „Нація” лише так треба розуміти. Ми нарід, ми „Нація”, хоч ми і не маємо своєї держави! Ми Нація, бо ми є ми, бо ми існуємо! Ми Нарід, бо маємо свою національну культуру, маємо наше національне „Ми”, маємо свою національну душу. Звідси наше бажання і наше право на самостійне життя — на життя у власній Державі.

До 1917 року Українці були лише Культурною Нацією, Народом в культурному розумінню. Хто над Українцями панував, той не признавав їх Народом, не признавав Нацією, однак важне — що Українці самі себе признавали. А признаючи себе — вони працювали над будовою своєї сили, не дбаючи, що пануючі про них говорять. І та національна свідомість стала вкінці для цілого світа доказом існування Українського Народу, як окремої Нації. Як Народу — з культурної сторони цілком самостійного.

Після 1917-го року Український Нарід здобуває ще одну прикмету — він стає вже Державною Нацією. Бо він вже будує свою Державу. Він бажає Держави. Він не хоче признавати над собою чужого пановання. І хоч політичної Держави покищо нині не має, але він будує силу для увільнення себе від чужих — себто для створення своєї самостійности. Він вже носить державницьку ідею в своїй свідомості.

Нині перед Українським Народом стоять дві великі ідеї, два поняття — Нація і Держава.

Але яке-ж відношення Нації до Держави? Таке питання люде собі ставлять і шукають відповіді. Що важніше, що має стояти на переді в нашому житті — Нація чи Держава? Що є більшою, основнішою вартістю? Що триваліше? Що сильніше?

Відповіді бувають не однакові. Одні бачать головну силу в культурнім українським житті, другі ставлять на перше місце державну силу, яка немовто може навіть на завжди заступити зміст культурний.

Взагалі-ж такі принагідні вислови, як: Нація понад все, Держава понад все — показують, що поняття про Націю і Державу десить неясні.

Нація, чи Нарід в нашім розумінню, се число людей, звязаних одною мовою, культурними звичаями, церквою, історією минувшини, спільними формами життя і праці щоденного і громадського життя.

З того виходить, що Національна Культура і Національність, се одно і те саме. Що Нарід, се культурне тіло, культурний організм.

Культура, якої Нарід є властителем, творить його Народом, чи Нацією. А стратить нарід свою Культуру — він вже не Нарід, не Нація. Він, як Нарід, перестає існувати.

— Отже Культура — се душа Народу.

З народом те саме, що з одиницею. Прийме Українець всі культурні форми чужого народу, він вже не Українець. Він вже Німець, Англієць, Француз, Москаль, Поляк, Румун з титулом: „українського походження“. З титулом відступника.

Культура народу, се ріжнородне змістом культурне господарство, будоване народом на протязі соток і тисяч літ. Господарство, яке має потрібний матеріал і потрібний ґрунт для всіх важних потреб життя народу.

Щоби зрозуміти, що се таке народна Культура, почніть описувати нарід япанський. Мусите взяти під увагу його мову, його пісню, його власну музику, народну словесність, письменницьку літературу, його релігію церковну і домашню з усім її ріжнородним змістом, товариські звичаї, якість і способи всякої праці, твори краси (штуку, мистецтво), народну мудрість, історію минувшини з цілим її змістом, нинішню народну роботу з усіма її стремліннями.

Се все і є Культурою Народу.

Виходить, що Культура, се сума спільних найріжнородніших вартостей життя даного народу.

Українці, їдучи до Канади, везли сюди лише свою Культуру — мову, звичаї, церкву, пісню, способи товариського життя. Дехто віз грудку рідної землі, дехто насіння тих квіток, що плекалися з покоління в покоління на українських городах...

А з усім тим культурним добром Українці везли свою традицію — себто свідомість, спомини, розуміння, що все

те культурне добро, то добро і їхнє і їх предків, їх минувшини

Вся українська робота в Канаді провадилася від самого початку на чисто культурнім підкладі. Про українську державу не було тоді й думки. Зробити наше українське життя з культурної сторони сильним, багатим, здоровим, культурно від чужих незалежним — се була головна ціль всієї тутешньої української роботи. Іншої, кращої, більшої ціли і не могло бути.

Чому-ж? Тому, що Культура Народу, се самий дійсний зміст народного життя. Культура, се те, чим нарід живе від ранку до вечера, з тижня на тиждень, з покоління в покоління. Культура, се те, що в найкращих почуваннях душі, в серцю, в домашнім і громадським ладі, в вихованню дітей, в громадській роботі, в наших народних обов'язках — в усім тім, що на нашім українським життєвим полі робимо і хочемо робити.

Таким ладом розбираючи справу, ми прийдемо до висновку, що в основі існування народу лежить Культура, а не Держава. Дійдемо до того, що поняття „Нація” в культурному розумінню є висше від поняття „Держава” в розумінню політичному.

Культурно свідомий, розумом сильний Нарід, се вже господар, хоч покищо він своєї власної хати не має. Але він буде її мати. Вона вже існує в його бажанню, в його праці. А Нарід несвідомий свого культурного „я”, се лише матеріал, хоч би і в своїй Державі.

Народи виростили не на державнім, але на культурнім ґрунті. Коли-ж культурна свідомість достаточо піднеслася, тоді доперва зроджувалася ідея державної самостійности.

До війни українська робота була всюди головно культурною роботою. Не державницькою. Однакж се була дійсна, велика робота. Вона підносила свідомість, отже виховувала державників, не думаючи про те. Вона виховувала борців за державність. Не будь тої культурної роботи, не було би в нас тих державників, які підчас минувшої війни з'явилися, тай нині провадять державницьку роботу. Бо

культурна свідомість, се та сила, що для всякої потреби пригодиться.

Жиди належать на світі до найбільших націоналістів. Державу стратили вони майже 2000 літ тому, однак жидівський нарід не згинув. Він розумів, що головна вартість, се Нарід, а не Держава. Буде Нарід — все буде. Нарід і без своєї Держави є Народом, а Держава без Народу немислима.

І Жиди поставили собі ціллю дбати, щоби вони не згинув, як Нарід. Щоби не згинула їх народна культура, їх питоме щоденне жидівське життя. Їх душа.

В тім вся сила їх існування, як Народу. Як Нації.

Вся робота Жидів на протязі майже 2000 літ була лише роботою культурною. І та культурна жидівська робота, хоч і без жидівської Держави, але тримала завсідги жидівський Нарід на значній висоті політичній й економічній. Жиди без своєї держави орудували й орудують чужими державами до великої міри.

Стративши політичну самостійність, Жиди замкнулися в свій жидівський культурний світ і так між чужими народами створили свою Культурну Державу. З своїм власним розумом, з своєю політикою, з своїми законами, з своїми провідниками, з своїми школами, з своїми податками, з своїми інституціями...

А в основу цілого свого культурного життя поставили свою Релігію, свою Церкву, свій Релігійний Закон. Вівтар став найважнішим осередком їхнього культурного жидівського світа. І тим найважнішим осередком лишився він до нині.

Як Жиди ставлять високо свої культурні вартости, покаже нам отсей примір:

Перед кількома літами папа запросив жидівського вченого, Фріда, на бібліотекаря для жидівської частини в Ватиканській Бібліотеці. Але нім Фрид згодився прийняти запрошення, поставив такі умови:

1. Він хоче святкувати всі свої сабаші і свята.
2. Хочє мати жидівську „кошерну” кухню.
3. Хочє мати девять Жидів, щоби мати повну релігійну громаду до богослуження.

Се показує, яку велику вагу Жиди прив'язують до культурних вартостей, головнo-ж до вартостей релігійних. Не висував Фрід питань політичних, ані державницьких. Він розумів, що коли він забезпечить сильно культурний зміст життя, то на нім сама собою виросте і політична, і державницька сила.

Як же розуміти Державу?

Держава для народу — се зверхна незалежність від чужих народів. Се свобідне орудування своїми справами по своїй волі.

Нарід — головне! Але нарід може бути свобідний, або поневолений. Може бути господарем, або наймитом.

Отже держава для народу, се те, що для родини власна хата, що власна комора, пліт кругом подвіря. Захист й охорона перед всякими посторонними небезпеками. Що плуг, що віз, що сани . . .

Держава не є змістом життя. Се лише простір. Захист. Інструмент. Вона не є рівнозначною з Народною Культурою. Вона не заступить Культури. Держава, се лише можливість народу орудувати вже готовим народним майном по своїй волі. Але держава не є ще сумою, чи змістом, народного майна.

Національне майно складається з живих культурних вартостей. А сама держава, се машина.

Правда — огорожа для господаря річ конечна. Як конечним є добрий власний віз, плуг, борони, комора . . . Але все-ж таки вони є лише інструментами праці в руках господаря. Вони не є господарем. І тому перша наша увага повинна бути завсігди звернена на культурну роботу. На культурні цілі, на культурний зміст життя. В культурнім нашій життю ми повинні завсігди бачити запоруку існування нас, як Народу.

Наскільки висше культурно піднесемося, наскільки більшою буде в нас культурна свідомість, настільки ширшою буде наша сила і праця, чи в своїй державі, чи і поза своєю державою.

Дехто, кладучи за велику вагу на Державу, як одну

найвисшу вартість, сходить з культурного ґрунту і приводить себе до такого висновку:

— Здобудемо державу — будемо жити! Не здобудемо — існування наше неможливе. А хоч би й можливе, то без своєї держави воно непотрібне, безвартне.

Такий погляд дуже вузкий. Дуже нерозумний.

Мати свою культуру, розуміти її, жити нею, працювати для неї — се вже культурна державність. Вона дає великий простір для праці, дає можливість для великих здобутків на світі.

Бо важне те, що культурну роботу можна робити в кожній хаті, в кождім кутку. В ній кожда одиниця може бути найкращим і найдіяльнішим робітником. І коли політичну широку роботу може ворог спиняти силою, то культурної роботи не так легко спинити. Ось приміри:

Заборонила Москва 1876 р. друкувати щобудь по українськи, так зачали Українці видавати в Київі „Кієвську Старину” по московськи. Але писали в ній про українські справи. І вийшло, що одежа з примусу була московська, але під нею душа була українська. І вона кріпшала, росла і приготвлялася до того, щоби чужу одежу з себе скинути.

Берімо такий примір:

Москва вспіла завести на Україні зверху московський вигляд всюди, куди досягала державна московська сила. Змосковщено школи, уряди, церкви. Однакож сила держави не могла досягнути української душі, українського дому, української свідомости.

І тому поза державною контролею таки можлива була українська культурна праця. Читаємо в „Спогадах” Чикаленка, що його дім був щирим українським домом. Кругом московська сила, московська контроля, московська офіційльна культура, а серед того московського моря оден островець, одна культурна, свідома родина, що жие своїм українським життям: говорить поміж собою по українськи, жие українськими звичаями, клопочесь українськими справами, працює для збільшення української сили...

Велика національно-культурна свідомість зробила з Чикаленкової родини маленьку самостійну Українську Державу. А нехай би така національна свідомість була в кожній родині, тоді чуже пановання бачило би, що воно безсилне.

Бо культурний ґрунт, моральний ґрунт, се територія, яку найтяжше ворогови здобути.

Легко знищити політичну Державу. Але тяжко знищити Культуру Народу. І ось тут причина, що сильний культурно нарід може мати свою державу і стратити її, може знов мати і стратити, але Народом він ніколи не перестане бути. Держава річ переходова, але свідомий нарід — вічний.

А як довго він є Народом, так довго перед ним є завсігди можливість здобуття своєї держави.

Ось чому Нарід повинен дбати про здоровля свого культурного життя! Про свідому безнастанну працю в культурній життєвій області.

Говорячи про свою Державу, ми думаємо завсігди про свою державну територію (землю). І про життя і працю в межах тої-ж території.

Тимчасом же культурна українська робота не замикаєсь державними кордонами. Вона має багато ширший простір. Бо вона належить не до держави, але до душі Українця й Українки, до самого їхнього особистого й родинного життя від ранку до вечера.

І тому строгий державник звужує свою увагу і свою працю. Коби своя держава, — каже він, — а все українство, що поза українськими державними межами, нехай собі пропадає. Се мене не обходить, бо воно під мою державницьку контролю не підходить. Так прим. говорить В. Липинський.

Не так справу розуміє культурний Націоналіст. Він має на увазі життя й істновання Українців, як культурного організму. Для нього кожний окремий Українець, се окрема вартість, без уваги на те, де той Українець живе. Для нього кожда частина української культури, се велика вартість і він дбає, щоби й волосинка українського культурного майна не пропала. Він, де би не опинився, будує своє культурне життя, свою культурну атмосферу. Він всюди має простір для праці і світ для здобуття. Він і поза межами української Держави має можливість засновувати свої маленькі культурні держави — в родині, в громаді...

Строгий державник, вийшовши поза межі своєї держави, лишаєсь без своєї цілі. Строгий же націоналіст всюди має власну ціль, бо він всюди несе з собою зміст культур-

ного життя — культурну державність. В тридев'ятім від своєї держави царстві він може завсігди ставити комусь такі культурні вимоги, які поставив Жид Фрід християнському Ватиканови. Він всюди може жити своїм культурним життям і працювати для своєї культури.

Звівши до купи все доси сказане, ми зрозуміємо, що Державність і Націоналізм, не є одно і те саме. Ані не можна Державности поставити висше Націоналізму. Ані Націоналізму Державністю замінити.

Націоналізм, се культурний зміст. Се те, що наш нарід придбав цілими поколіннями на протязі віків. Се те культурне майно, яке майном лишаєсь завсігди — в своїй державі і поза нею.

А Державність — се справа можности орудувати своїми громадськими, своїми політичними справами по своїй волі лише на своїй державній території.

Сама державність не може ще бути запорукою великої культурности. Нераз великі і сильні держави не можуть великою культурністю похвалитися. Але велика культурність народу, велика свідомість, велика пошана для культурних власних вартостей є вже сама собою запорукою здорової народної душі. І запорукою великої будучности.

Перед нами нині стоять дві ідеї — нашої Культури і нашої Держави. А відношення їх до себе таке, що Культура мусить бути завсігди підкладом, душею здорового народного життя. А доперва на таким підкладі стане самостійна українська зверхна будова — держава.

Прот. В. Кудрик.

ЗАБАВА В ПАРТІЇ.

Зрозуміла річ, як хтось кого другого дурить. Він може з того скористати. Та не зрозуміла річ, як хтось сам себе дурить, бо сам з себе скористати ніхто не може. Однак люди люблять самі себе дурити. Головно Українці. А люблять Українці дурити себе головно в т. зв. політиці. Нераз виглядає, немов би український нарід жив і робив усе в сні, так багато робиться в нас такого, що не має видимого відношення до дійсности.

Ми прим. часто говоримо про українську націю. В других народів, як прим. в Англійців, нацією називається той нарід, що має свою державу. Як не має нарід держави, то й нацією його не називають. Канада вважається за націю, бо Канада є держава. Злучені Держави вважаються за націю, бо Злучені Держави є держава, а радше великий союз держав. Канада та Злучені Держави вважаються за окремі нації, хоч нема окремих мов канадійської, або „злучено-державської”. А в нас за признаку нації вважається мова і раз є в нас своя мова, то й вважаємо себе за націю тай дуже обурюємося, як Англійці при ріжних нагодах (прим. при виписуванню нам горожанських паперів) не хочуть нас признавати за націю, а зачисляють нас до інших націй.

Ми заспокоїли себе тим, що ми нація, хоч своєї держави не маємо. А як ми нація, то й хочемо, щоб у нас було все инше, як в других націй (поминаючи тимчасово свою державу). Шож мають другі нації? Вони мають передовсім політичні партії. Отже перша роскіш, на яку собі Українці, як нація, дозволяють, є політичні партії. Але що нам жалувати собі сего добра, як воно ніби нічого не коштує? Що ми маємо наслідувати таку скупу націю, як Англійці, або Американці, котрі вдоволяються лише двома або трома партіями? Ми щедрі люде! І свою щедрість зазначаємо тим, що творимо партії цілими тузинами. Навіть самі з себе жартуємо, що як де зійдеться два Українці, там є вже три партії.

Одно ми забуваємо, що хоч би нація й не була однозначна з державою, то тільки в державі є сенс на існування партій. Партії без держави — се дах без будинка. Партії є на те, щоби в них збиралися люде однакової думки про важні, життєві питання в державі. Оттак консервативна партія

в Канаді гуртує в собі людей, що мають менше-більше однакові з прем'єром Бенетом думки про те, що добре, а що зле для Канади. Ліберальна партія гуртує в собі людей, що мають менше-більше однакові думки з бувшим прем'єром Мекензі Кінгом. Різниці між партіями є в практичних питаннях, прим. чи повинна бути висока, чи низька тарифа. В Українців вистарчає для поділу на партії навіть різниця думок про те, чи є на Марсі люде. Українці діляться на партії головно через суперечки над тим, які порядки малиб бути в українській державі тоді, колиб вдалося її збудувати. Все одно, як би хлопець з дівчиною посперечалися, як мають назвати дитину, яка моглаб в них уродитися, колиб подружилися.

Поляки, Москалі, Румуни можуть між собою сперечатися, які мають бути порядки у їх державах; для них такі спори є життєві і практичні, бо вони мають свої держави. Колиб були які Українці, що стають на становищі польської, російської, чи румунської державности, і сперечалися, які мають бути порядки в тих державах, то і для них булиб се спори життєві і практичні. Але коли Українці не стоять на становищі чужої державности, а хочуть своєї власної держави, то спори між ними не є ні життєві, ні практичні. Українці в польській, російській та румунській державах є на становищу вязнів, позамиканих проти їх волі в тюрмі. Чи чув хтось, щоби вязні спорили між собою, які порядки мають в їх тюрмі бути? Вони мусять приймати такі порядки, які тюремна влада вважає за відповідні.

Богато Українців сего не розуміють. Вважаючи себе за націю, вони вважають і партійний поділ між собою за потрібний (бо де-ж може бути нація без партій?), а що українські партії не мають ґрунту для суперечок між собою на практичних питаннях, то творять штучний поділ між собою суперечками над не-життєвими і не-практичними питаннями. Різниці між українськими партіями є не практичні, а теоретичні. Українські партії в очах Англіяця ніколи не моглиб називатися дійсними партіями. Вони що найскорше моглиб називатися клюбами дебатантів. Се радше забава в партії, але забава тим комічніша, що провадять її навіть старі і сиві люде.

За хибу Союзу Українців Самостійників в Канаді вважає дехто те, що він не є злучений з якоюсь старокраєвою партією, не є хвостом якоїсь старокраєвої партії. Союз Укра-

їнців Самостійників не вважає собі сего за хибу, а навпаки гордиться сим. Очевидна річ, що Союз Українців Самостійників свідомий того, що старокраєві Українці поділені на партії, він не може ігнорувати існування тих партій, але рівночасно самий факт існування тих партій вважає за явище непожадане, а то й шкідливе, бо здає собі з того справу, що чим більше Українці розеднані між собою, тим лекше се для ворога, котрий хотів би український нарід знищити. Союз Українців Самостійників свідомий того, що Українці поділені на партії, але й свідомий того, що партії є лише частинами цілоти, а цілість є Україна, або український нарід. Цілість є важнійша від якоїнебудь частини. І якраз для того, аби не стратити з очей цілоти, Союз Українців Самостійників вважає за непрактичне і нерозумне вязатися лише з якоюсь частиною, тоб то з одною партією.

Мир. Стечишин.

З М І С Т:

	Стор.
Нація а Держава, Прот. В. Кудрик	3
Забава в партії, Мир. Стечишин	12

„Український Голос“

широ народний, поступовий часопис в Канаді.
Виходить що тижня „не для зиску одиниць, а
для загального добра“.

Виходить від 1910 року.

Річна передплата в Канаді \$2.50; до Злучених
Держав \$3.00; до інших країв \$3.50.

**ЧИТАЙТЕ ЙОГО І ШИРІТЬ ПРИЄДНУВАННЯМ
НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.**

Друкарня „Українського Голосу“ виконує всякі
друкарські роботи по приступній ціні.

**ОГОЛОШЕННЯ В „УКРАЇНСЬКІМ ГОЛОСІ“
ПРИНОСЯТЬ РЕЗУЛЬТАТ.**

За дрібні оголошення (пошукування і и.), пла-
титься \$1.00 за поміщення оден раз, \$1.75 за два
рази, \$2.25 за три рази.

**КНИГАРНЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ“ МАЄ
НА СКЛАДІ ВСЯКІ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ.**

Пишіть по безплатний катальог.

Редакція, Адміністрація і Друкарня
міститься під:

210—216 DUFFERIN AVENUE

Почтова адреса:

UKRAINIAN VOICE
P. O. BOX 3626, WINNIPEG, MAN.,
CANADA

НЕОБХІДНЕ ДЛЯ ДІТОЧИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ.

Добрі Діти. Сценічний образ на три дії. Ціна ..	.15
Марусина ялинка, різдвяна песка для дітей15
У школі, одноактівка для дітей	.10
Подруги, одноактівка для дітей10
Рождественська Ніч. Сценічна картина на 2 дії для українських дітей в Канаді і Америці40
Вифлеемський вертеп, сценічний образ на Різдво10
Вертеп, песа для дітей підчас різдвяних свят5

КНИЖКИ І ЧИТАНКИ ДЛЯ РІДНИХ ШКІЛ.

Молодий Вік. Збірка оповідань і віршів для української молоді. Ціна40
Збірка оповідань для української молоді. Ціна ..	.40
Оба томики разом за75
Подорож Гулівера до Краю Великанів. — Ціна	.20
Подорож Гулівера до Краю Лліпутів, тобто до краю маленьких людей. Ціна20
Короткий огляд українського письменства. Остапа Макарушки від XI до XVIII. стол. для ужитку молодіжи25
Ілюстроване українське письменство в життєписах. Др. М. Пачовського35
Оповідання для дітей25

БУКВАРІ І ЧИТАНКИ.

Перша книжечка. Український повістковий буквар М. Матвійчука40
Третя читанка — М. Матвійчука60
Четверта читанка — М. Матвійчука75
Буквар Рідна Школа25
Книжечка II. — Матвійчука45
Буквар — Крушельницького50
Читанка II. — Крушельницького60
Читанка III. — Крушельницького75
Читанка V. — Крушельницького	1.25

Замовлення слати до видавництва:

UKRAINIAN VOICE

BOX 3626,

WINNIPEG, MAN.